

บทที่ 7

สรุปและเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาพบว่าหน้าที่จะเป็นผู้นำทางการเมืองนั้นจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลาย ๆ ประการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีศิลปะในการเป็นผู้นำ การมีบารมีและมีทรัพยากรทางการเมืองซึ่ง พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็เป็นบุคคลหนึ่งที่กล่าวได้ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน ซึ่งนับตั้งแต่ชาติกำเนิด สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์ทางราชการ ทางทหาร ทางด้านธุรกิจ และเข้าสู่การเมืองตามครรลองในระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรคชาติไทย และมีตำแหน่ง เป็นเลขาธิการพรรค รองหัวหน้าพรรค และหัวหน้าพรรคตามลำดับ จึงเป็นผู้นำที่มีความชอบธรรมทางการเมืองสูง

อย่างไรก็ตามการเข้าดำรงตำแหน่งสูงสุดของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ในการปกครองประเทศไทยก็ย่อมมีทั้งผู้ที่ได้ประโยชน์ และผู้ที่เสียประโยชน์จึงมีผู้ที่ทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลสั่นคลอนอยู่ตลอดเวลา ทั้งนักการเมืองที่เป็นพรรคร่วมรัฐบาลและนักการเมืองพรรคฝ่ายค้าน พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็ได้ใช้ความเป็นผู้นำ ความรู้ ความสามารถ และการมีทรัพยากรทางการเมืองแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ลงได้ตลอดมา แต่ปัญหาที่ไม่สามารถจะแก้ไขได้ก็คือ ปัญหาการคอร์รัปชัน และ ปัญหาการไม่ผ่อนปรนตามความต้องการของผู้นำทางการเมือง

การเข้าสู่อำนาจของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นี้ได้รับการยอมรับจากประชาชนเป็นการพัฒนาระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ซึ่งได้ยึดถือกันมาจนปัจจุบันและพอสรุปความเป็นผู้นำทางการเมืองของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ความเป็นผู้นำทางการเมืองภายในประเทศ
2. ความเป็นผู้นำทางการเมืองระหว่างประเทศ
3. ความเป็นผู้นำในรัฐสภา
4. ความเป็นผู้นำทางการเมืองทหาร
5. ความเป็นผู้นำในการสร้างประชาธิปไตย

ความเป็นผู้นำทางการเมืองภายในประเทศ

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เริ่มมีบทบาททางการเมืองในประเทศครั้งแรกก็คือ การร่วมทำการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 ซึ่งมี จอมพลผิน ชุณหะวัณ เป็นหัวหน้า ซึ่งในขณะนั้น พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ รับราชการทหารในตำแหน่ง ผู้บังคับกองร้อยกองพันทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ มียศ ร้อยเอก ซึ่งหลังจากการทำรัฐประหารครั้งนั้นสำเร็จจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ได้เริ่มเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง โดยได้ใกล้ชิดกับ จอมพล ป.พิบูลสงคราม จนกระทั่งได้เกิดความขัดแย้งซึ่งอำนาจทางการเมือง ระหว่างกลุ่มราชครู กับกลุ่มสี่เสาเทเวศร์ และกลุ่มสี่เสาเทเวศร์ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้รับการชนะและได้ปกครองประเทศ โดยการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 หลังจากนั้น พลเอกชาติชาย ได้ถูกส่งไปเป็นทูตประจำประเทศต่างๆ นานถึง 15 ปี และได้กลับมารับตำแหน่งอธิบดีกรมการเมือง กระทรวงการต่างประเทศ และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนไป พลเอกชาติชาย จึงได้ร่วมกับกลุ่มราชครูที่เหลืออยู่ก่อตั้งพรรคชาติไทยขึ้น เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2517 และได้รับตำแหน่ง เลขาธิการพรรคจากนั้นได้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั่วไป และได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครราชสีมาจนถึงปี พ.ศ. 2531 ก่อนหน้านี้อันเมื่อปี พ.ศ. 2529 ได้ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคชาติไทย เมื่อการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2531 พรรคชาติไทยได้รับการเลือกตั้งเข้ามามากที่สุด และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศไม่รับตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี อีกต่อไป พลเอกชาติชาย ในฐานะหัวหน้าพรรคชาติไทย ที่มีเสียงมากที่สุดจึงได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสม 5 พรรค และได้ดำเนินนโยบายพัฒนาประชาธิปไตยของไทยโดยให้อิสระกับพรรคการเมืองฝ่ายค้านในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและได้ให้มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลถึง 2 ครั้ง และได้จัดให้มีการถ่ายทอดสดการอภิปรายดังกล่าวทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย ทำให้ประชาชนได้ทราบถึงการทำงานของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านและให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น มีการแก้ไขผ่านร่างพระราชบัญญัติต่างๆ จำนวนมากที่สำคัญ แก้ไขกฎหมายพรรคการเมือง แก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ให้ประธานรัฐสภามาจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

และยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 42 ให้สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร และ การใช้นโยบายเศรษฐกิจนำการเมือง ในการเดินทางไปยังต่างประเทศ ก็จะชักชวนให้ มาลงทุนทำการค้าขายในประเทศไทย ทำให้มีชาวต่างประเทศ มาลงทุนในโครงการต่างๆ ของรัฐบาลหลายโครงการ ซึ่งมีการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะได้ทำการค้า ขยายกับกลุ่มประเทศอินโดจีนทำให้เศรษฐกิจของไทยในปี พ.ศ. 2531-2533 เศรษฐกิจของ ไทยเจริญสูงสุดเมื่อเศรษฐกิจดี ประชาชนก็จะมีฐานะที่ดี ทำให้ชนชั้นกลางในประเทศไทยมี เพิ่มมากขึ้น การที่มีชนชั้นกลางมากทำให้เป็นประชาธิปไตย ดังเช่น ประชาธิปไตยในประเทศ ตะวันตก พลเอกชาติชาย ได้ใช้ความเป็นผู้นำและการมีทรัพยากรทางการเมืองที่มากกว่าใน การแก้ไขปัญหาทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งของบุคคลในพรรคร่วมรัฐบาล พลเอก ชาติชาย รับฟังปัญหาและแก้ไขปัญหามองการเมืองได้ แต่ความขัดแย้งกับผู้นำทางทหารและ การแก้ไขปัญหาคอรัปชั่น ซึ่งไม่สามารถแก้ไขลงได้ จากการศึกษายังพบอีกว่า พลเอกชาติชาย ก็พยายามจะสร้างฐานอำนาจจากกองทัพ จึงได้ตกลงแต่งตั้ง พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ให้ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อเปลี่ยนหัวอำนาจในกองทัพใหม่ ปรากฏว่า ทางผู้นำทางทหารเกรงกลัวจะต้องสูญเสียอำนาจจึงได้ชิงทำรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534

ความเป็นผู้นำทางการเมืองระหว่างประเทศ

หลังจากเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นที่อุปประจําประเทศต่างๆ นานถึง 15 ปี ทำให้ได้รู้จักกับผู้นำ ประเทศต่างๆ และได้เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และระบบ การเมืองของแต่ละประเทศ และยังเคยดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมการเมือง กระทรวงการ ต่างประเทศ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อเป็นผู้นำทางการเมือง ในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี จึงได้นำประสบการณ์จากการที่ได้รับราชการมาใช้เป็นประ โยชน์ กอปรกับในขณะนั้นมีการพยายามที่จะแก้ไขปัญหาคอรัปชั่นในอินโดจีน พลเอกชาติ ชาย จึงได้ดำเนินนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ซึ่งก็ได้โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับ ของนานาประเทศ ในขณะนั้น พล.อ.อ.สิทธิ เสวตศิลา เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ ซึ่งได้ดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวเกินไปและไม่ยอมยืดหยุ่นให้ฝ่ายตรงกัน

ข้ามไม่ว่าจะเป็นลาวหรือเวียดนาม ความเป็นผู้นำด้านนโยบายต่างประเทศได้เสนอ
 นโยบายการทูตนำการทหารในการแก้ไขปัญหาอินโดจีน โดยการเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนาม
 การค้า และได้อาศัยข้อมูลจากที่ปรึกษาบ้านพิษณุโลก ผลเสียก็คือ เป็นการแทรกแซง
 พล.อ.อ. สิทธิ เศวตศิลา จะต้องลาออกจากการเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่าง
 ประเทศไป การค้าขายของไทยกับประเทศในอินโดจีนเป็นไปอย่างดี พ่อค้าไทย และนัก
 ลงทุนได้เดินทางไปยังกลุ่มประเทศในอินโดจีน เพราะประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรมากมาย
 และมีค่าแรงงานที่ถูกลง

นอกจากนี้ พลเอกชาติชาย ยังได้รับการยอมรับทางการเมืองจากผู้นำต่างประเทศอีกด้วย เนื่องจากเคยผ่านงานด้านการทูตประจำในต่างประเทศมานานถึง 15 ปี
 การยอมรับเชื่อถือความไว้วางใจที่ต่างประเทศมีต่อ พลเอกชาติชาย นั้นนับได้ว่า
 ทรัพยากรทางด้าน การทูต มีผลต่อการดำเนินนโยบายในด้านต่างๆ ของประเทศไทย
 จากการตั้งกล่าวส่งเสริมให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น จนกล่าวได้ว่า
 ในสมัย พลเอกชาติชาย นี้เน้นนโยบายเศรษฐกิจ และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย
 เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ และเริ่มก้าวนำประเทศไปสู่ความเป็นประเทศ
 อุตสาหกรรมใหม่

ความเป็นผู้นำในรัฐสภา

การดำเนินบทบาททางการเมืองของ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ในรูปแบบรัฐ
 สภาพบว่า พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีการดำเนินบทบาทเน้นหลักประชาธิปไตยอย่างมาก
 มากหลังจากที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีแล้ว ได้ใช้ความเป็นผู้นำทาง
 การเมืองของตนในการแก้ไขกฎหมายบางฉบับให้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาได้ เช่น ใน
 ปี พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2532 รวม 57 ฉบับ โดย ปี พ.ศ. 2531 มีร่างพระราช
 บัญญัติสำคัญที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาถึง 39 ฉบับ ปี พ.ศ. 2532 มีร่างพระราช
 บัญญัติผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาจำนวน 18 ฉบับ กฎหมายบางฉบับที่พยายามแก้กันมา
 นานแต่ไม่สำเร็จ เช่น การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 2521 ซึ่งพยายามแก้ไขกันมาตั้งแต่สมัย พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ในประเด็นที่ ประ
 ธานรัฐสภามาจากประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งก็มาสำเร็จในสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะ

วันนี้ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายสำคัญอีก เช่น พระราชบัญญัติประกันสังคม และการแก้ไขประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 42 การให้เสรีภาพกับสื่อมวลชนที่ได้รับการยกเลิกไปเช่นกัน บรรยากาศทางการเมืองในรัฐสภาในขณะนั้นมีความเป็นประชาธิปไตย และจะคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ

การบริหารงานรัฐสภาที่มีบทบาทเด่นของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็คือ การเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ให้มีการเปิดอภิปรายกันได้ถึง 2 ครั้ง ครั้งแรก เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ นายสันติ ชัยวิรัตนะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง และครั้งที่สองเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีจำนวน 4 ท่าน คือ นายประจวบ ไชยสาส์น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการพลังงาน, นาย สุนัน ปิ่นชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งและการคอร์รัปชัน ในการเปิดอภิปรายครั้งนี้ ได้จัดให้มีการถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์อีกด้วย ซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนโดยทั่วไปและสื่อมวลชน ทำให้ประชาชนได้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภา และติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ตนได้เลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนได้ ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาการเมืองขึ้นไปอีก ก็เท่ากับว่า พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มอบอำนาจให้ประชาชนผู้ซึ่งเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นมาทำหน้าที่แทนตนเป็นผู้ตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลอีกทีหนึ่ง ซึ่งหลังจากการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจในครั้งนั้นแล้ว ผู้นำในยุคต่อมาก็ได้นำมาเป็นแบบอย่างจนปัจจุบัน เพราะก่อนหน้าที่จะมาถึงรัฐบาล พลเอกชาติชาย นี้ คือสมัยรัฐบาล พลเอกเปรมติณสูลานนท์ ไม่เคยมีการเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีมาก่อน ซึ่งนับเป็นครั้งแรกจากความเป็นผู้นำในสภาที่กล้าตัดสินใจ ให้มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ และการให้ถ่ายทอดสดทั้งทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการทำงาน of สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีที่ร่วมรัฐบาล

ความเป็นผู้นำทางการทหาร

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เกิดในตระกูลทหาร เป็นบุตรจอมพล ผิน ชุณหะวัณ มีความสัมพันธ์เครือญาติกับแวดวงทหาร พี่สาวของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ คือ คุณหญิง อุดมลักษณ์ ศรียานนท์ ได้แต่งงานกับ พลเอกเผ่า ศรียานนท์ คุณหญิงเจริญ อติเรกสาร พี่สาวคนที่สองก็แต่งงานกับ พลตรี ประมาณ อติเรกสาร ชีวิตในวัยเยาว์ก็ถูกเลี้ยงดูในโรงทหาร ครั้นเมื่อจอมพลผิน ชุณหะวัณ เดินทางไปราชการต่างจังหวัดก็ฝาก พลเอกชาติชาย ไว้กับ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งก็ได้รับการอบรมกล่อมเกลากันบิดา ผู้มีอุปการะคุณ ซึ่งก็ล้วนแต่เป็นทหารทั้งสิ้น ซึ่งสอนให้มีความอดทนและซื่อสัตย์ โดยให้อยู่ในโรงเรียนประจำและเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว ก็ได้เข้ารับการศึกษาคณะในโรงเรียนทหารคือโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งฝึกให้มีความอดทนและเป็นผู้นำทางทหาร เมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแล้ว ได้รับราชการในกองพันทหารม้า ที่ 1 รักษาพระองค์ และได้ร่วมไปรบในสงครามอินโดจีนฝรั่งเศส และสงครามเชียงตุง ต่อมาก็ได้ไปศึกษาต่อยังโรงเรียนยานเกราะ ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อสำเร็จก็ได้เป็น ผู้ช่วยทูตทหารอยู่ที่ กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อกลับมาประเทศไทยก็รับราชการในศูนย์การทหารม้า(โรงเรียนยานเกราะในขณะนั้น) พลเอกชาติชาย ถือว่าเป็นผู้นำทางทหารที่มีความคิดริเริ่มในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนยานเกราะในขณะนั้นให้มีความทันสมัยและสมบูรณ์ที่สุด เมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่นในหน่วยของกองทัพบก ซึ่งจะเอาไว้สำหรับต้อนรับแขกทหารต่างประเทศที่มีตุงานด้านการทหารในประเทศไทยและได้พัฒนามาเป็นศูนย์การทหารม้าในปัจจุบัน

ประสบการณ์ทางการเคผ่านชีวิตการเป็นผู้นำทางทหารมาก่อน จึงทำให้พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เปรียบเสมือนทหารเก่าเมื่อได้รับตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี จึงสามารถดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง เมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ก็ได้ปล่อยอำนาจให้กับผู้นำกองทัพโดยอิสระ ไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการแต่งตั้งโยกย้ายทหารในระดับต่างๆ ในกองทัพ ซึ่งเมื่อปฏิกริยาแทรกแซงมาจากกองทัพทำให้ พลเอกชาติชาย มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก และไม่ยอมผ่อนปรนให้กับกองทัพตามข้อเรียกร้องทางการเมืองเลย และยังได้จัดหาบุคคลมาเพื่อเปลี่ยนหัวอำนาจในกองทัพใหม่ แต่ทว่าผู้นำทางกองทัพที่แท้จริงได้ชิงรัฐประหารเสียก่อน เมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2534

การร่างประชาธิปไตย

การพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยนั้นในสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งและเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองเสียงข้างมาก ทำการการขึ้นดำรงตำแหน่งมีความชอบธรรมสูง เนื่องจากก่อนหน้านี้ นายกรัฐมนตรีมักมาจากการแต่งตั้งทั้งสิ้น พลเอกชาติชาย จึงเป็นผู้นำทางการเมืองคนแรกที่มาตามครรลองประชาธิปไตย เมื่อขึ้นดำรงตำแหน่งแล้ว พลเอกชาติชาย ได้รับคำเน้นนโยบายตามที่ให้สัญญาไว้กับประชาชนที่เลือกตั้งตนเข้ามาและได้เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ในการพัฒนาเศรษฐกิจนี้จะทำให้มีชนชั้นกลางมีจำนวนมากขึ้นในสังคมจากการดำเนินนโยบายทางการทูต การเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า และการทำการค้าขายกับประเทศในกลุ่มอินโดจีน การพัฒนาเศรษฐกิจก้าวหน้าทำให้คนมีรายได้มากขึ้น ทำให้เกิดชนชั้นกลางมากขึ้น การมีชนชั้นกลางเพิ่มมากขึ้นนั้น ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยอีกส่วนหนึ่ง

การให้อิสระกับพรรคการเมืองในการดำเนินกิจการทางการเมือง จะเห็นได้ว่ามักเกิดความขัดแย้งในเรื่องต่างของพรรคการเมือง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ในพรรคเดียวกันหรือคนละพรรค และพรรคการเมืองฝ่ายค้าน นักการเมืองมีอิสระในการพูดและเขียนอย่างเสรี การโต้แย้งกันในเรื่องผลประโยชน์มากๆ ก็ทำให้ประชาชนก็ความเชื่อหน่ายนักการเมือง พรรคการเมืองมีอิสระในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลหากพบพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ก็สามารถยื่นมติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ตามครรลองประชาธิปไตย ซึ่งได้เปิดให้มีการอภิปรายถึง 2 ครั้งในขณะที่พลเอกชาติชาย ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี เป็นครั้งแรกและให้มีการถ่ายทอดทางวิทยุ และโทรทัศน์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการทำงานของตัวแทนของคนที่เลือกเข้าไปทำหน้าที่ ประชาชนก็มีความตื่นตัวติดตามความเป็นไปทางการเมืองสนใจการเมืองมากขึ้น คนที่ไม่รู้ก็มีความรู้เพิ่มมากขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ทราบหรือไม่พบเห็นจากนักการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วนำไปใช้ในพิจารณาในการเลือกตั้งทั่วไป ต่อไปซึ่งถือได้ว่าเป็นการดึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง

การพัฒนาในด้านกฎหมาย ก็ผ่านกฎหมายที่เป็นประชาธิปไตยหลายฉบับซึ่งบางฉบับมีการพยายามแก้ไขกันมานานหลายปีและได้มาสำเร็จในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย นี้ เช่น การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2521 ในประเด็นที่ว่า ประธาน

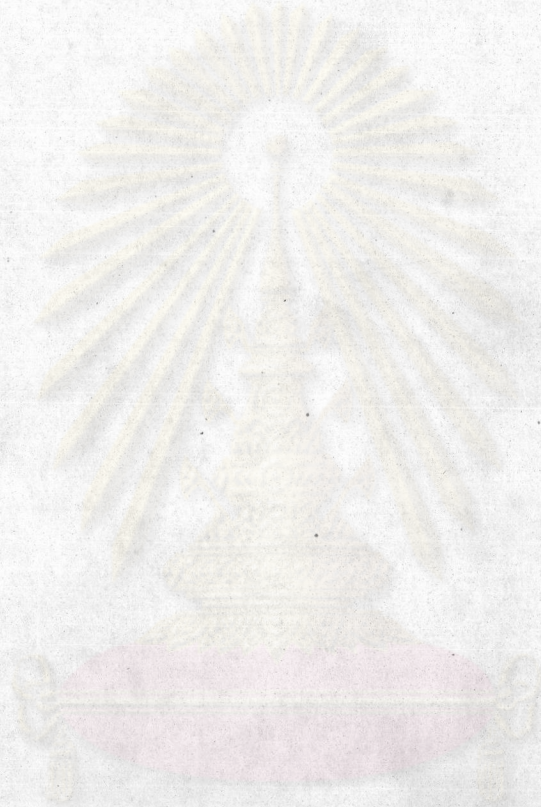
รัฐสภาต้องมาจากประธานสภาผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติการถ่ายถอดเสียงการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาก็ยังพบว่า ความเป็นผู้นำทางการเมืองของ พลเอก
ชาติชาย ชุณหะวัณ อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำทางการเมืองที่มีสไตล์โลดโผน หวาดเสียด
ตื่นเต้นเร้าใจอยู่ตลอดเวลา เปรียบเสมือนกายกรรมเป็ยยาง ทั้งนี้ก็เพื่อเรียกร้องความสนใจ
และรักษาอำนาจของตนเองไว้ให้นานที่สุด ไม่ค่อยมีความแน่นอนเหมือนในสมัย พลเอกเปรม
ติณสูลานนท์ ซึ่งสื่อมวลชนได้ตั้งฉายา "ปลาไหลใส่สเก็ต" สำหรับความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ
ส่วนหนึ่งก็ได้รับตกทอดมาจากรัฐบาลของ พลเอกเปรม ที่ได้วางนโยบายไว้แล้ว แต่อย่างไรก็
ตามยังถือว่าหากเป็นผู้นำที่ไม่มีทรัพยากรทางการเมืองเช่น ประสบการณ์ด้านการทูตและการมี
นักธุรกิจเป็นฐานก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นกัน อีกอย่างก็คือ ปัญหาคอร์ปชั่นของคณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นี้พบว่าพลเอกชาติชาย มีอุดมการณ์
และมีจุดเด่นมากมาย ด้านชาติกำเนิด ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถส่วนตัว ประสบ-
การณ์ทางด้านทหาร การทูต ทางด้านธุรกิจ การดำเนินนโยบายที่เด่นชัดที่มีผลดีต่อประชา
ชนชาวไทยอย่างยิ่งก็ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความเจริญก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดโดยมี
อัตราความเจริญเติบโตถึง ร้อยละ 11-12 ทัดเทียมกับอารยประเทศ แต่จุดบกพร่องของ
พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ คือการขาดการประสานประโยชน์กับสถาบันทหาร การแยกทหาร
ออกจากการเมืองอย่างเด็ดขาด การขาดการผ่อนปรนกับสถาบันทหาร แต่ก็เป็นการพัฒนา
ประชาธิปไตยในรูปแบบหนึ่ง การเป็นผู้นำของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ต้องจบลงด้วยการ
รัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 อันจะเป็นประโยชน์กับผู้นำทางการเมืองของไทย
ที่จะต้องหยิบยกมาเป็นข้อสังเกตที่เด่นชัด เพราะการที่ทหารเข้ามาทำรัฐประหารเมื่อวันที่
23 กุมภาพันธ์ 2534 นั้นผลสะท้อนต้องตกอยู่ที่ประชาชนชาวไทยทั้งชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจ
ที่กำลังดำเนินไปอย่างดีเยี่ยม ต้องหยุดชะงักอย่างกระทันหัน การพัฒนาด้านตัวบทกฎหมาย
เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้พัฒนามาเรื่อยๆ กลับต้องถูกฉีกทิ้งไป
และหันมาเริ่มต้นพัฒนาขึ้นมาใหม่ ผู้วิจัยได้ให้ ข้อเสนอแนะว่า ผู้นำทางการเมืองไทยควรที่จะ
ศึกษารูปแบบความเป็นผู้นำทางการเมืองของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ และเสริมจุดบกพร่อง

เพื่อที่ประเทศไทย จะได้มีผู้นำทางการเมืองที่มีความสามารถสูงในการเข้ามารับใช้ประเทศชาติต่อไป ควรจะมีการวิจัยบทบาทความเป็นผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองไทยคนอื่นๆ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำทางการเมืองไทยในอนาคตต่อไป

ศูนย์วิทยพัชร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย